

NORGES HØYESTERETT

Den 30. mai 2011 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tjomsland, Matheson og Falkanger i

HR-2011-01102-U, (sak nr. 2011/612), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Bjørn Ketil Myrset)

mot

Helse B HF (advokat Dordi E. Flormælen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om et søksmål skal avvises eller realitetsbehandles.
- (2) A fremsatte den 12. januar 2009 krav overfor Norsk Pasientskadeerstatning om erstatning for skader han angivelig var blitt påført i forbindelse med en operasjon ved X Sykehus.
- (3) Norsk Pasientskadeerstatning avsto kravet ved vedtak av 22. oktober 2009. Advokat Myrset, som var A' prosessfullmektig, ble kjent med vedtaket 26. oktober 2010. A var på reise og vedtaket ble først etter hans hjemkomst påklaget per telefon den 4. januar 2010 – syv uker etter at klagefristen løp ut, jf. pasientskadeloven § 15. A søkte oppreisning for fristoversittelsen samtidig som han klaget over avslaget på erstatningskravet. Norsk Pasientskadeerstatning traff vedtak om at oppreisning ikke skulle gis. Pasientskadenemnda stadfestet dette i vedtak av 1. mars 2010. Av premissene for vedtaket fremgår at klagen i erstatningsspørsmålet dermed ble avvist fra realitetsbehandling.
- (4) Etter avslaget tok A ved stevning av 30. juni 2010 ut søksmål ved Romsdal tingrett mot X sykehus ved Helse B (heretter B HF) og mot Staten ved Pasientskadenemnda. Det ble i stevningen nedlagt påstand om at de saksøkte skulle dømmes til å betale erstatning til A fastsatt etter rettens skjønn.
- (5) De saksøkte tok til motmæle. Helse B HF la prinsipielt ned påstand om at søksmålet skulle avvises, subsidiært om frifinnelse.

- (6) Romsdal tingrett avsa den 19. november 2010 kjennelse med slik slutning:
- ”1. Søksmålet i forhold til staten v/Pasientskadenemnda begrenses til å gjelde overprøving av Pasientskadenemndas vedtak av 1. mars 2010.
 2. Helse B HF sitt krav om avvisning tas ikke til følge.”
- (7) Helse B HF anket slutningens punkt 2 til lagmannsretten. Frostating lagmannsrett avsa den 9. februar 2011 kjennelse med slik slutning:
- ”1. A sitt søksmål mot X Sjukehus v/Helse B HF avvises.
 2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 5 000 – femtusen – kroner til X Sjukehus v/Helse B HF innen 2 – to – uker fra kjennelsens forkynnelse.”
- (8) A har anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett, og gjør i hovedsak gjeldende:
- (9) Lagmannsretten har tolket pasientskadelovens § 4 tredje ledd andre punktum feil. Etter denne bestemmelsen er betingelsen for å kunne nekte et krav fremmet mot regionale helseforetak at kravet ”kan fremmes etter loven her”. I nærværende sak kan kravet ikke fremmes etter loven ettersom det ikke er gitt oppreisning for fristoversittelsen.
- (10) Lagmannsrettens tolkning er i strid med lovens formål om gi pasienter et bedre erstatningsrettslig vern. Tolkningen er også i strid med uskrevne regler om skyldansvar. Det vil dessuten være i strid med EMK artikkel 6 jf. artikkel 13 å nekte A å få en rettslig prøving av sitt krav mot sykehuset.
- (11) A har nedlagt slik påstand:
- ”A sitt søksmål mot X Sjukehus v/Helse B HF fremmes.
- Helse B HF dømmes til å betale A sine saksomkostninger”.
- (12) Ankemotparten – Helse B HF – gjør i hovedsak gjeldende:
- (13) Kravet til A er av en art som ”kan fremmes etter loven her”. Det er også fremmet og ferdigbehandlet etter pasientskadelovens regler. Pasientskadenemnda har gjennom vedtak om ikke å gi oppreisning for fristoversittelsen gitt endelig avslag på kravet. Søksmål kan reises, og rett saksøkt er Pasientskadenemnda, jf. pasientskadeloven § 18 første ledd. Det er da ikke adgang etter loven til å fremme kravet mot helseforetaket.
- (14) Avvisning av et søksmål rettet mot helseforetaket vil verken være i strid med lovens formål, ulovfestede regler om skyldansvar eller EMK artikkel 6.
- (15) Helse B HF har nedlagt slik påstand:
- ”Anken forkastes.
- A dømmes til å betale Helse B HFs saksomkostninger.”
- (16) Høyesteretts ankeutvalg bemerker at saken gjelder en videre anke over kjennelse. Utvalgets kompetanse er da begrenset, jf. tvisteloven § 30-6. Anken retter seg mot lagmannsrettens lovtolkning, og denne kan utvalget prøve, jf. § 30-6 bokstav c.

- (17) Pasientskadeloven § 6 bestemmer at Norsk Pasientskadeerstatning er ansvarlig for skade som kan kreves erstattet etter loven. I § 4 tredje ledd heter det:

”Loven er ikke til hinder for at erstatningskrav gjøres gjeldende overfor andre enn Norsk Pasientskadeerstatning. Krav som kan fremmes etter loven her, kan likevel ikke fremmes mot staten, regionale helseforetak, helseforetak, fylkeskommuner og kommuner. Regress kan bare kreves mot den som selv har voldt skaden forsettlig eller som har unnlatt å betale tilskudd etter § 8 .”

- (18) Lagmannsretten har i sin avgjørelse tolket § 4 tredje ledd annet punktum slik at ”loven selv bestemmer at det ikke kan reises sak mot det offentlige, ut over sak mot Pasientskadenemnda”. Deretter heter det:

”Etter dette må det konstateres at A, som mener å ha blitt påført en pasientskade, må holde seg kun til Pasientskadenemnda når søksmål reises. Det offentlige, herunder helseforetakene, kan ikke saksøkes. Lagmannsretten ser det slik at når det fremgår klart av loven at en saksøkt ikke kan gjøres til part i saken, så må det eneste logiske være at saken avvises. Det vises for så vidt til Skoghøy: Tvisteløsning side 391-392.”

- (19) Ankeutvalget vil bemerke at spørsmålet om hvem som er forpliktet etter et krav, er et materielt spørsmål, jf. Rt. 1985 side 807, Rt. 2005 side 534 og Rt. 2005 side 999. Se også Skoghøy, Tvisteløsning side 394-395. Et søksmål kan følgelig ikke avvises med den begrunnelse at det er rettet mot en som ikke er materielt ansvarlig. Saksøkte må i slike tilfeller frifinnes.
- (20) Den ankende part hevder å ha et krav mot Helse B HF på grunnlag av reglene i pasientskadeloven. Han anfører at begrensningene i lovens § 4 om at krav ”som kan fremmes etter loven her, kan likevel ikke fremmes mot...helseforetak”, ikke gjelder i en situasjon der Pasientskadenemnda ikke gir oppreisning mot fristoversittelse og derfor avslår å behandle klage over Norsk Pasientskadeerstatnings avgjørelse av erstatningskravet.
- (21) Det krav den ankende part her gjør gjeldende mot Helse B HF, må etter utvalgets mening realitetsbehandles. At det eventuelt ikke er grunnlag for kravet, må i tilfelle lede til frifinnelse.
- (22) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (23) A har fremsatt krav om sakskostnader. Kravet er ikke spesifisert. Omkostninger tilkjennes med 2 500 kroner inklusive merverdiavgift.
- (24) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2. Helse B HF dømmes en for alle og alle for en til å betale A' sakskostnader for Høyesterett med 2 500 – totusenfemhundre – kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

(sign.)

(sign.)

(sign.)

Riktig utskrift: